

*Денисенко
Т. Т.*

**НАУКОВА ФІЛОЛОГІЧНА
ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛОГОС»**

**Міжнародна
науково-практична конференція**

**«МОВА, ЛІТЕРАТУРА І КУЛЬТУРА:
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ»**

12–13 жовтня 2018 р.

м. Львів

УДК 80(063)
М 74

Мова, література і культура: актуальні питання взаємодії: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 12–13 жовтня 2018 р. – Львів: ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2018. – 144 с.

Видається в авторській редакції. Редакційна колегія Наукової філологічної організації «ЛОГОС» не завжди поділяє погляди, думки, ідеї авторів та не несе відповідальності за зміст матеріалів, наданих авторами для публікації.

У виданні зібрані тези, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Мова, література і культура: актуальні питання взаємодії».

УДК 80(063)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ, ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Баглюк В. Р. ОБРАЗ ОПОВІДАЧА У ТВОРІ МАРКА ТВЕНА «БЕЗ НІЧОГО»	7
Букай О. В. «ГРОБІВЕЦЬ КАПУЦИНІВ»: ІМАГОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	9
Лозенко В. В. ТОПОС ОСТРОВА В «ОСТРІВНИХ» РОМАНАХ ДЖ. КОНРАДА	12
Олексій О. М. ІЛЮЗІЯ У ДРАМАТУРГІЧНОМУ СВІТІ Г. ІБСЕНА ТА А. ЧЕХОВА: ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ ДРАМ «ДИКА КАЧКА» І «ЧАЙКА»	14

СЕКЦІЯ 2. ЗАГАЛЬНЕ, ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ, ТИПОЛОГІЧНЕ МОВЗНАВСТВО

Zeikan K. Yu. LEXICAL COHESION IN ECONOMIC DISCOURSE	17
Лагдан С. П. СКЛАД ТЕРМІНОЛОГІЇ ГАЛУЗІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ ЗА ПОХОДЖЕННЯМ	20
Marchuk N. O. PHRASEOLOGISMEN MIT DER KOMPONENTE HUND / СОБАКА (VERGLEICHENDE ANALYSE)	23
Пилипей Ю. А. ПОХОДЖЕННЯ ТЕРМІНА СЛЕНГ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	24

СЕКЦІЯ 3. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Береговенко Н. С. ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ТА СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ПАРАМЕТРИЧНИХ ПРИКМЕТНИКІВ, ЩО ВХОДЯТЬ ДО МІКРОПОЛЯ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВЕЛИКОЇ ТА МАЛОЇ ДОВЖИНИ	28
Бондаренко О. М. ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ СФЕРИ РОБОТОТЕХНІКИ	30
Буберенко Т. Ю. ВИГУКИ ЯК МЕХАНІЗМИ ВИРАЖЕННЯ НЕГАТИВНОЇ ОЦІНКИ В АНГЛОМОВНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ	32
Віровець О. В. ПРИНЦИПИ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОР У ПОЛІТИЧНОМУ МЕДІА ДИСКУРСІ	35
Іванишин Н. Л. АГРАРНА ЛЕКСИКА НА МАТЕРІАЛАХ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ І ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТЕКСТІВ	37

СЕКЦІЯ 3. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Береговенко Н. С.

асистент кафедри романо-германської філології

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Київська область, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ТА СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ПАРАМЕТРИЧНИХ ПРИКМЕТНИКІВ, ЩО ВХОДЯТЬ ДО МІКРОПОЛЯ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВЕЛИКОЇ ТА МАЛОЇ ДОВЖИНИ

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується посиленою увагою до системного аналізу та структурування лексичного складу мови, зокрема назв розміру. Незважаючи на значні досягнення вітчизняної та зарубіжної лінгвістики у вивченні параметричних прикметників та неослабний інтерес вчених до них, не розв'язаним й досі залишається ряд проблем. Так, проблема польової семантики прикметників з їх широким діапазоном лексичної сполучуваності належить до недостатньо вивчених, хоча вони досить багаті своєю семантикою і активно вступають в синонімічні та антонімічні зв'язки та відношення. Недостатньо вивченою залишається проблема їхнього перекладу. Актуальність нашого дослідження визначається спрямуванням сучасних лінгвістичних студій до вирішення проблем, пов'язаних з семантичними та стилістичними відмінностями прикметників розміру, які входять до одного лексико-семантичного мікрополя. Метою даного дослідження є дистрибутивний аналіз особливостей вживання параметричних прикметників, які входять до мікрополя на позначення великої та малої довжини, опис їх синонімічних та стилістичних особливостей та способів їх перекладу на матеріалі фільмів каналу ВВС «*The Blue Planet*» та «*Life*».

Серед слів з найбільшою частотою вживання в лексико-семантичній групі на позначення розміру першими після слів з семантикою загального розміру йдуть слова *long* та *short*. Прикметник *long* найчастіше поєднується з іменниками, що називають неживі об'єкти. Вживаючись з названою семантичною групою іменників, він може позначати не тільки довжину предмета, але і його форму. Значно рідше, він вживається з назвами істот, найчастіше – з назвами частин їх тіла. Як-от: *long jaws* (Life, VI, 04:02), *long wings* (Life, V, 10:47), *long legs* (Life, V, 22:52), *long filaments* (Life, VIII, 39:59), *long beak* (Life, IX, 22:55). Інколи *long* підсилюється прислівниками типу: *grotesquely long finger* (44), *extremely long wings* (Life, V, 13:12), *super-long feathers* (Life, V, 03:12). Напр.:

(1a) *She has a grotesquely long middle finger with which to skewer it* (Life, III, 09:48).

(1б) *Вона має абсурдно великий середній палець, який їй часто допомагає* (Життя, III, 09:48).

При цьому, вживаючись із групою назв осіб, *long* реалізує одне зі своїх найдавніших значень – значення зросту, висоти, яке в сучасній англійській мові за характером свого експресивно-стилістичного забарвлення відноситься до сфери розмовного вжитку [2, с. 14]. Нами засвідчено поодинокі випадки вживання досліджуваного прикметника з компаративними структурами, які супроводжуються вказівкою метричних характеристик об'єкта. Напр.:

(2a) *The waterfall toad is just an inch long, the size of a postage stamp* (Life, II, 04:37).

(2б) *Водяна жаба – розміром 2,5 сантиметрів, як розмір поштової марки* (Життя, II, 04:37).

Часто контекстуальними партнерами прикметника *long* виступають іменники на означення *відстані, шляху*, як-от: *journey* (Life, III, 16:52), *walk* (BP, IV, 42:59), *distance* (Life, III, 11:49), *way* (Life, III, 37:31), *migration* (Life, III, 15:41). Напр.:

(3a) *The increasing warmth is for an Atlantic lobster to start on a long journey* (BP, V, 25:39).

(3б) *Коли зростає температура, Атлантичний лобстер розпочинає довгу подорож* (Планета, V, 25:39).

Часом значення прикметника *long* кваліфікують як протиставлення значенням прикметників *tall, high*. Проте, вживання *long*, особливо з семантичним класом іменників, які називають частини тіла, показує, що таке протиставлення не завжди реалізується. Тобто, якщо *high, tall* позначають протяжність предмета тільки по вертикалі, то *long* може позначати і по вертикалі, і по горизонталі, оскільки ознака «вертикальність» нейтралізується і на перший план виступає ознака одного з більших поверхневих лінійних вимірів [1, с. 54]. Досліджуючи матеріал, ми не помітили жодних лексико-граматичних трансформацій при перекладі, але, не дивлячись на це, прикметник *long* відтворюється адекватно.

Прикметник *short*, який входить до мікрополя малої довжини, так як і *long* часто вживається з назвами неживих об'єктів та з назвами істот. Крім цього, дослідники фіксують вживання *short* з назвами частин тіла людини. *Short*, подібно до *long*, сполучаючись з іменниками, що називають неживі предмети, хоча й рідко, може означати не тільки довжину, але й висоту. Також досліджуваний прикметник часто вживається з підкласом іменників, що позначають вік та відстань. На відміну від *long*, *short* не позначає форми предмета. Якщо *long* використовується з назвами осіб обмежено і з певним стилістичним забарвленням, то *short* будучи стилістично нейтральним словом, до того ж неемоційним, часто використовується для передачі малого зросту осіб [3, с. 5]. В основному в нашому матеріалі прикметник вживається зі словами на означення відстані та тривалості життя – *short adult life* (Life, VI, 09:09), *short distances* (BP, VIII, 18:23). Переклад відбувається адекватно без застосування лексико-граматичних трансформацій. Напр.:

(3a) *Her adult life is so short, she may not get another chance* (Life, VI, 09:09).

(3б) *Її доросле життя так коротке, що може й не бути іншого шансу* (Життя, VI, 09:09).

Список використаних джерел:

1. Архелюк В. В. Прикметники розміру в сучасній англійській мові: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / В. В. Архелюк. – Чернівці, 1999. – 213 с.
2. Бондарко А. В. Понятія «семантическая категория», «функционально-семантическое поле» и «категориальная ситуация» в аспекте сопоставительных исследований // Методы сопоставительного изучения языков. – М.: Наука, 1988. – С. 12-19.
3. Дзеньдзюра Н. І. Словотвірні гнізда параметричних прикметників: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01. – Л., 2010. – 16 с.
4. A BBC / Discovery Channel: Blue Planet (series 1-8): Co-production series producer Alastair Fothergill, producer Alastair Fothergill, Andy Byatt, Martha Holmes, editor Martin Elsbury, cameraman Rick Rosenthal, narrated by David Attenborough, music composed by George Fenton, music performed by BBC concert orchestra, titles music sung by Magdalen College Choir, 2001.
5. BBC: Блакитна планета (серії 1-8): Продюсер серії Алістер Фотергілл, продюсери Алістер Фотергілл, Енді Біатт, Марта Холмс, оператор Рік Розентал, музика Джордж Фентон, ведучий Девід Аттенборо, 2001.
6. A BBC / Discovery Channel: Life (series 1-10): Co-production series producer Martha Holmes, producer Michel Hanton, producer Rupert Barrington, Adam Chapman, Mar-

tha Holmes, Neil Lucas, Patrick Morris, Ted Oakes, narrated by David Attenborough, music composed by George Fenton, 2009.

7. BBC: Тасмніці природи: Життя (серії 1-10): Продюсер серії Марта Холмс, виконавчий продюсер Майкл Гантон, продюсери: Руперт Баррінгтон, Адам Чепмен, Марта Холмс, Нейл Лукас, Патрік Морріс, Тед Оейкс, ведучий Девід Аттенборо, композитор Джордж Фентон, 2009.

Бондаренко О. М.

доцент кафедри теорії та практики перекладу
Запорізький національний технічний університет
м. Запоріжжя, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ СФЕРИ РОБОТОТЕХНІКИ

У результаті розбіжності морфології англійської і української мов перед перекладачем виникають об'єктивні труднощі, які долаються завдяки використанню морфологічних трансформацій: заміна частин мови, заміна слова словосполученням, заміна ознак словоформ, серед якої заміна форми множини на форму однини і навпаки, заміна часових форм та особливості передачі категорії означеності та неозначеності.

Заміна слова словосполученням відбувається внаслідок того, що в мові перекладу часто не існує слова, яке повністю передавало б зміст англійського відповідника [2, с. 74]: *Larger structures require re-trapping an assembly. – Більш великі структури вимагають повторного виявлення помилок та переривання процесу збірки.* Заміна слова на словосполучення з додаванням додаткових елементів сприяє кращому розумінню процесу, який відбувається у багатофункціональних роботах.

Для дотримання граматичних норм мови перекладу використовують таку трансформацію, як заміна частин мови. Наприклад: *Increasing the importance of actuation in platforms that self-reconfigure. – Які збільшують важливість запуску платформ, що самореконфігуруються.* Іноді перекладач змушений змінювати й час (з теперішнього на майбутній або на минулий): *In addition to the typical collision-free motion planning problems that exist throughout robotics. – Крім звичайних проблем планування руху без зіткнення, які супроводжували розвиток галузі робототехніки.*

Заміна ознак словоформ (однини на множину чи навпаки) відбувається не лише через адаптування тексту, а ще й відповідно до контексту. Адже ми не можемо вживати однину там, де йшлося про безліч альтернативних методів дослідження: *Another alternative actuation method proposed for modular robots uses active materials. – Інші методи альтернативного запуску, запропоновані для модульних роботів, використовують активні речовини.*

У текстах галузі робототехніки відзначається широке вживання таких дієслів-операторів, як *effect, assure, perform, obtain, provide, give, involve, entail, imply, result in, lead to, to be ascribed to, to be attributed to, etc.*, значення і переклад яких цілком залежить від іменників, що несуть основне смислове навантаження в реченні. Прагнення до номінативності призводить також до заміни прислівників прийменниково-іменними сполученнями. Так, *accurately* стає *with accuracy, very easily – with the greatest ease* або *the easy way*. Чинять опір цій тенденції лише підсилювальні прислівники, які виконують модально-експресивну функцію в текстах галузі